

Dokument nr. 8:60

(2005-2006)

Privat forslag fra stortingsrepresentant Jan Tore Sanner, Ulf Leirstein, Hans Olav Syversen og Lars Sponheim

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Tore Sanner, Ulf Leirstein, Hans Olav Syversen og Lars Sponheim om å opprette et forenklet regelverk for små aksjeselskaper

Til Stortinget

BAKGRUNN

Norsk næringsliv domineres av små virksomheter. En stor andel av disse er familieeide. Denne strukturen tilsier at det må være et stort fokus på at regelverket er tilpasset små virksomheter. En politikk som gjør det lettere å opprette og drive et foretak eller virksomhet, vil resultere i økt sysselsetting, vekst og verdiskapingsevne for landet, og derved bidra til å sikre offentlig og privat velferd. Viktigheten av gode rammevilkår for små bedrifter kan illustreres på følgende måte: Hvis alle virksomheter med 1-5 ansatte gikk til nyansettelse av én person, ville det bli skapt over 200 000 nye arbeidsplasser.

Et forenklet regelverk for små aksjeselskaper vil også virke positivt inn på verdiskapingen og velferden, ved at det kan føre til økt grad av knoppskyting fra etablerte bedrifter og øke incentivet for gründere til å realisere sin gode ide og drøm.

Flere sosiale ordninger er utviklet med hovedvekt på å sikre arbeidstakernes velferd, mens ordningene for næringsdrivende henger etter. 160 000 selvstendig næringsdrivende og deltagere i ansvarlige selskaper har ingen sosiale rettigheter ved arbeidsløshet, permittering, avvikling av bedriften, pass av syke barn eller hvis barnepasser er syk. De har heller ikke rett til sykepenger fra folketrygden før etter 16 fraværsdager, og da kun 65 pst. av sykepengegrunnlaget. Aksjeselskap har en styrke i forhold til organisering som enkeltmannsforetak eller ansvarlige selska-

per. Aksjonærer som arbeider i eget aksjeselskap og mottar lønn, har rett til sosiale ytelser på linje med andre ansatte. Bedrede muligheter for å opprette et aksjeselskap gjør derved at flere med kreativitet og pågangsmot vil ha en tryggere base for å påta seg arbeidet og ansvaret som ligger i å starte eller drive en bedrift.

I tillegg til disse forhold og det generelle behovet i en global økonomi for kontinuerlig å bedre rammevilkårene for privat næringsliv og arbeidsplasser - uansett størrelse på virksomheten - gjør noen forhold det, etter forslagsstillernes mening, aktuelt å se på muligheten for å forbedre og forenkle regelverket for mindre virksomheter, slik at det blir enklere å etablere aksjeselskaper.

Det har i den senere tid vært en kraftig økning i etableringen av norskregistrert utenlandsk foretak med filial i Norge - såkalt NUF. Brønnøysundregistrene opplyser, ifølge Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening (NARF), om at det er registrert over 15 000 NUF-selskaper i Enhetsregisteret, noe som innebærer en dramatisk økning fra tidligere år. Betegnelsen NUF gir uttrykk for at virksomheten drives på selvstendig basis i Norge. Store internasjonale selskaper driver virksomhet i Norge registrert som NUF. If Skadeforsikring er et eksempel på det. Etablering av et NUF har de senere år også blitt populær i en noe annen sammenheng. Parallelt med at det i norsk presse annonseres med at et NUF kan etableres for en total kostnad på noen få tusen kroner, har det vært en økning i antallet aktører som registrerer et NUF grunnet de enklere reglene, og ofte lavere krav til aksjekapital som NUF har, sammenlignet med reglene for norske aksjeselskaper. Alternativet for gründere og andre i etableringsfasen er ofte virksomhet gjennom et enkeltmannsforetak. Dette begrenser imidlertid ikke den økonomiske risiko. Av den grunn

velger mange å begrense den økonomiske risiko gjennom å etablere et NUF.

Foretaksmodellen avviker fra uttaksmodellene som er vedtatt for aksjeselskapene og de ansvarlige selskapene. Modellforskjellene kan bidra til konkurransemessig forskjellsbehandling relatert til likviditetsstyring og investeringsmuligheter. Modellforskjellene kan også bidra til at skattemessige hensyn påvirker valg av foretaksform, noe som ikke er en ønskelig utvikling. Dette aktualiserer behovet for et enklere regelverk for små aksjeselskaper.

Et hovedproblem med delingsmodellen var at blant to ellers like virksomheter kunne den ene være innenfor delingsmodellen, mens den andre var utenfor. Dette skapte ubalanse i konkurranseforholdene. Når en ny skattereform var nødvendig, var en viktig grunn behovet for å skape balanse mellom konkurrerende foretak og næringer. Ettersom vi nå har fått forskjeller i beskatningsmetode foretaksformer imellom, er forskjellsbehandlingen til en viss grad opprettholdt.

Når nøytralitetsprinsippet ikke fullt ut er realisert, er det en kjensgjerning at forskjellige beskatningsformer også innebærer en fordel i og med valgfriheten som foreligger. Etter forslagsstillernes skjønn taler likevel endringene for at man bør legge til rette for størst mulig grad av uttaksbeskatning, ved at det legges bedre til rette for at små aktører skal se det hensiktsmessig å opprette aksjeselskaper.

Et annet forhold gjelder den økte skattebelastningen mange enkeltpersonforetak og ansvarlige selskaper nå vil oppleve. Regjeringen økte skattenivået med om lag 10,7 mrd. kroner i forholdet til budsjettforslaget for 2006 fra Bondevik II-regjeringen. Mens skattereformen hadde som forutsetning at formueskatten skulle trappes ned, og på sikt fjernes, valgte regjeringen Stoltenberg II å øke formueskatten. Regjeringen valgte også å ikke redusere toppskatten i samme omfang som Bondevik II-regjeringen la opp til. For statsbudsjettet for 2007 har Regjeringen varslet å øke skattenivået ytterligere. Regjeringens endringer av budsjettforslaget fra Bondevik II-regjeringen rammet spesielt selvstendig næringsdrivende og familieeide bedrifter, noe som isolert sett svekker grunnlaget for verdiskaping.

En forenkling av regelverket for små aksjeselskaper som medfører at flere aksjeselskaper etableres, vil derimot bidra til å styrke grunnlaget for verdiskaping. Flere gründere vil tørre å starte opp, og enkeltpersonforetak og ansvarlige selskaper som velger å omdanne seg til aksjeselskaper vil stå overfor lavere personlig risiko, og derved få økt incentiv til å ekspandere og skape nye arbeidsplasser.

Noen elementer til vurdering ved forenkling av regelverket for små aksjeselskaper

Forslagsstillerne mener at det må etableres et forenklet regelverk for små aksjeselskaper. I den forbindelse må det foretas en avgrensning i størrelse og omsetning for å kunne komme inn under et forenklet regelverk. Det bør også vurderes å samle reglene for små aksjeselskaper, slik at det blir enkelt og oversiktlig for potensielle og eksisterende små aksjeselskaper å sette seg inn i og ha oversikt over relevante regler.

Forslagsstillerne mener videre at ved en forenkling av regelverket for små aksjeselskaper må bl.a. følgende endringer vurderes:

Ved etablering av norske aksjeselskaper kreves en aksjekapital på minimum kr 100 000. Mange andre land har langt lavere krav til kapitalinnskudd ved opprettelse av et aksjeselskap. I England er det f.eks. tilstrekkelig med en aksjekapital på £ 1, dvs. ca. kr 12. Det er utvilsomt at det norske kravet om aksjekapital på kr 100 000 utgjør en utfordring for mange, som derfor i stedet velger å registrere et NUF for et lavere beløp. Det lavere kravet til aksjekapital er en av hovedfordelene ved opprettelse av NUF.

Kravet til aksjekapital av en viss størrelse har historisk utgangspunkt i et behov for å beskytte kreditorerne. I angloamerikansk selskapslov er det derimot ikke krav til egenkapital. Kreditors vern er i stedet knyttet til langt strengere krav til riktig informasjon. For mange potensielle gründere er kravet om en aksjekapital på minimum kr 100 000 et stort hinder. Moderne kommunikasjon og inforegister gjør at kreditorer kan sikre seg på andre måter enn ved å se på aksjekapitalen. Siden kreditors vern kan håndteres på annen måte, bør kravet til aksjekapital settes vesentlig lavere for små aksjeselskaper. Bruk av en særskilt selskapsbetegnelse for slike små aksjeselskaper vil medføre at andre parter forstår hvilken form for selskaper de har å gjøre med, og hvilken risiko de utsetter seg selv for. Ansvar kan også eventuelt sikres med hjelp av personlige garantier. Om det velges å redusere kravet til aksjekapital for små aksjeselskaper til en symbolsk sum, kan det vurderes å kombineres med krav om at det innen en gitt tidsfrist eksisterer krav om innbetaling eller opptrapping av aksjekapital opp til en gitt sum.

Alle aksjeselskaper i Norge har revisjonsplikt. 172 000 foretak har krav til revisjon, og sammen med Malta har Norge de strengeste krav til revisjon i Europa. Grensen for revisjon i EU er 60 mill. kroner i omsetning, 30 mill. kroner i totalbalansen, eller minimum 50 ansatte, hvorav 2 av 3 kriterier skal oppfylles. Finansminister Kristin Halvorsen uttalte like før jul at revisjonsplikten vil bli vurdert som følge av nye revisjonsdirektiver fra EU. Det er kun Sverige, Danmark og et annet land i Europa som har tilsvarende krav, men det vurderes også i disse land å endre revisjonsplikten for de minste aksjeselskapene. Med

mindre selskapet har en omsetning på 5 mill. kroner eller mer, har selskap registrert som NUF eller personlige selskaper i dag ikke behov for egen revisor. Av hensyn til at marginene til mindre aksjeselskaper som regel er veldig små, samt at økonomien er oversiktlig/enkel i de minste selskapene, kan det være hensiktsmessig å vurdere revisjonsplikten i de små aksjeselskapene. Dette må imidlertid veies opp mot andre forhold revisjonsplikten slik den er i dag, er ment å skulle ivareta.

Næringslivet, både store og små bedrifter, er pålagt å følge et omfattende og komplisert regelverk. Selv om den elektroniske utviklingen forenkler selve rapporteringsprosessene, så er det ønskelig at byrdene av å ha oversikt og følge et komplisert regelverk reduseres. Det bør derfor, etter forslagsstillernes syn, vurderes om noen rapporteringsplikter kan forenkles eller fjernes.

Mange av de lovpålagte pliktene i dagens aksjelov omhandler daglig leder og styrets funksjoner i aksjeselskapet. I små selskap er samme person ofte både eier, daglig leder og styreleder. Det bør derfor være mulig å forenkle reglene for rapportering til styret i små aksjeselskap. Styrets medlemmer er ofte aktivt med i det daglige arbeidet, og det er ikke uvanlig at disse også er eiere. Det oppstår på den måten tette bånd i virksomheten. Styrken i disse bedriftene er personlig engasjement og lojalitet. I dagens aksjelov stilles det formelle krav som derfor ofte ikke harmonerer med selskapets virkelighet. Det er f.eks. det samme krav om å varsle styret som organ, uavhengig om det er samme fysiske person som er daglig leder og enestyrer. Det skal etter dagens regler dokumenteres at daglig leder har avgitt lovpålagte rapporter og informasjon til styret om bedriftens ledelse. Dette selv om én og samme person "skriver til seg selv".

Ved selskapsregistrering i Brønnøysund koster det i dag ofte 6 000-7 000 kroner å få behandlet dokumenter som er relativt enkle og som i stor grad kan behandles maskinelt. Omkostningene ved registrering bør reduseres til kun å dekke de faktiske kostnader ved registreringsarbeidet.

Registerdokumenter er også relativt komplekse, noe som ofte nødvendiggjør advokat og revisorkostnader i størrelsesordenen 10 000-15 000 kroner. Dette er kostnader som kan reduseres om det utarbeides standarddokumenter.

For mindre selskaper kan det være fordelaktig å kun innbetale merverdiavgiften én gang i året. Med dagens regler kan selskaper med omsetning under 1 mill. kroner, etter søknad, innbetale én gang i året.

Denne anledning bør utvides til å gjelde alle selskaper som defineres som små aksjeselskaper.

Definisjonen av små aksjeselskaper er det mest hensiktsmessig at Regjeringen vurderer og utformer. I denne anledning bør det også vurderes om det bør bli mulig å etablere aksjeselskaper innenfor primærnæringene.

Bedriftsstrukturen i Norge er dominert av små virksomheter - derfor er gode rammevilkår for disse viktig

Ser man bort fra primærnæringene, som med få unntak består av små foretak, var det ifølge NHDs Orakel pr. 1. januar 2005 om lag 317 000 aktive virksomheter i Norge. Av disse er 145 851 virksomheter hvor bare innehaver/deltaker er sysselsatt. Foretak uten sysselsatte utgjør 54 687, mens foretak med 1-4 ansatte utgjør 69 745 virksomheter. Av samtlige aktive foretak utgjør således 270 283, dvs. 85 pst., foretak med færre enn 5 ansatte. Totalt antall enkeltpersonforetak utgjør mer enn 155 000 virksomheter. Kun om lag 3 300 av disse har flere enn 4 ansatte. Videre er det i Norge om lag 165 000 aksjeselskaper. Om lag 39 000 (23 pst.) av disse har flere enn 4 ansatte. Det er også etablert over 15 000 NUF.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen etablere et forenklet regelverk for små aksjeselskap. Følgende elementer bør inngå i en vurdering for å styrke rammevilkårene for små aksjeselskap:

- Størrelse på aksjekapitalen
- Krav til revisjonsplikt
- Forenklet rapportering til styret
- Laveste hensiktsmessige antallet momsinnbetalinger
- Bruk av aksjeselskaper i primærnæringen
- Forenkling av registerdokumenter
- Kostnad ved selskapsregistrering.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om forenkling og forbedring av regelverket for små aksjeselskap.

